

- державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. – 2016. – Вип. 28, № 3-4. – Вінниця, 2016. – С.35-44.
3. Яцентюк Ю. В. Екомережа як антропогенна парагенетична ландшафтна система (на прикладі Вінницької області) / Ю. В. Яцентюк // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. – 2014. – Вип. 26. – С. 17–24.
 4. Яцентюк Ю. В. Наукове обґрунтування створення регіонального ландшафтного парку «Мурафа» / Ю.В. Яцентюк // Український географічний журнал. - 2006. - № 4. – С. 34-37.
 5. Яцентюк Ю. В. Національні природні ядра екомережі Вінницької області / Ю.В. Яцентюк // Український географічний журнал. - 2011. - № 2. - С. 48-52.
 6. Яцентюк Ю.В. Регіональна екомережа Вінницької області / Ю.В. Яцентюк // Людина та довкілля. Проблеми неоекології. – 2012. – Вип. 1-2. С.77–85.
 7. Яцентюк Ю. В. Природно-заповідний фонд Вінницької області / Ю.В. Яцентюк, Н. Ю. Татаренко // Географія та екологія: наука і освіта: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) – Умань: ВПЦ «Візаві», 2014. - С.365-368.

ЗАПОВІДНІ ОБ’ЄКТИ ПОДІЛЬСЬКОГО РЕГІОНУ

Яцентюк Ю. В., доктор географічних наук, доцент, професор кафедри географії

Таневський В. О., студент І-го курсу СВО «магістр»,

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Натуральні компоненти природи і ландшафтні комплекси Поділля протягом багатьох тисячоліть господарського освоєння зазнали докорінних змін. Тому первісні природні куточки збереглись, як правило, у важкодоступних місцях і займають лише кілька відсотків території регіону. На жаль, площі натуральних ландшафтів постійно зменшуються. Одним із найголовніших шляхів їх збереження є створення заповідних об’єктів. Тому актуальним є дослідження природно-заповідного фонду Вінницької, Хмельницької й Тернопільської областей.

Мета дослідження – виявити сучасний стан і структуру природно-

заповідного фонду Поділля. Для досягнення цієї мети необхідно було:

- зібрати інформацію про заповідні об'єкти Поділля;
- встановити точну кількість природно-заповідних територій та об'єктів різних категорій Вінницької, Хмельницької й Тернопільської областей;
- дослідити особливості сучасної структури природно-заповідного фонду цих областей та всього подільського регіону.

Станом на 01.01.2018 р. на території Вінницької області функціонувало 420 природоохоронних об'єкти [3]. Серед них:

- 1 національний природний парк «Кармелюкове (Південне) Поділля» [5, с. 36];
- 4 регіональних ландшафтних парки (Дністер, Мурафа, Середнє Побужжя, Немирівське Побужжя) [4; 6];
- 151 заказник (21 загальнодержавного та 130 місцевого значення);
- 196 пам'яток природи (10 загальнодержавного і 186 місцевого значення) [7];
- 37 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва (11 загальнодержавного і 26 місцевого значення);
- 30 заповідних урочищ;
- 1 дендрологічний парк місцевого значення «Ладизинський гай».

Разом усі заповідні об'єкти Вінниччини займають 66317,3 га, що становить 2,5 % від загальної площі області. Це один з найнижчих показників заповідності в Україні.

У Тернопільській області станом на 01.01.2018 року було 639 об'єктів природно-заповідного фонду. Серед них:

- 1 природний заповідник «Медобори»;
- 2 національних природних парки «Кременецькі гори» та «Дністровський каньйон»;
- 3 регіональних ландшафтних парки («Зарваницький» у с. Зарваниця Тербовлянського району; «Загребелля» у м.Тернопіль; «Дністровський каньйон»);
- 133 заказники (18 загальнодержавного і 115 місцевого значення);

- 467 пам'яток природи (12 загальнодержавного і 455 місцевого значення);
- 15 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва (4 загальнодержавного і 11 місцевого значення);
- 5 заповідних урочищ [7];
- 3 ботанічних сади (1 загальнодержавного і 2 місцевого значення);
- 9 дендрологічних парків (2 загальнодержавного і 7 місцевого значення);
- 1 загально-зоологічний парк.

Заповідні об'єкти Тернопільської області займають площу 134623,7 га. Заповідність території Західного Поділля становить 8,9 % [1].

У Хмельницькій області станом на 01.01.2018 р. нараховувалось 522 заповідних об'єкти. Серед них:

- 2 національних природних парки «Подільські Товтри» та «Мале Полісся»;
- 1 регіональний ландшафтний парк «Мальованка»;
- 158 заказників (25 загальнодержавного і 133 місцевого значення);
- 297 пам'яток природи (5 загальнодержавного і 292 місцевого значення);
- 36 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва (9 загальнодержавного і 27 місцевого значення) [7];
- 20 заповідних урочищ;
- 1 зоологічний парк;
- 2 ботанічних сади (1 загальнодержавного і 1 місцевого значення);
- 5 дендрологічних парків.

Разом усі заповідні об'єкти Хмельницької області займають площу 328493,5 га або 15,5 % її території [2].

Отже, всього на Поділлі створено 1581 об'єкт природно-заповідного фонду. Разом вони займають площу 529434,5 га, що складає 8,69 % від території подільського регіону. Серед них 1 природний заповідник, 5 національних природних парків, 8 регіональних ландшафтних парків.

Список використаних джерел

1. Динаміка структури природно-заповідного фонду Тернопільської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecoternopil.gov.ua/images/PZF/dunamika17.pdf>.
2. Інформація стан розвитку природно-заповідної справи у Хмельницькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://km-rda.gov.ua/odanews/10302-nformacia-stan-rozvitku-prirodno-zapovidnoii-spravi-u-hmelnicky-oblast.html>.
3. Реєстр об'єктів природо-заповідного фонду (станом 11.03.2019) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vin.gov.ua/dep-apr/zapovidna-sprava/17514-reiestr-ob-iektiv-pryrodo-zapovidnoho-fondu-standom-11032019>.
4. Яцентюк Ю. В. Екомережа Вінницької області / Ю. В. Яцентюк. – Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2011. – 128 с.
5. Яцентюк Ю. В. Екомережа як антропогенна парагенетична ландшафтна система (на прикладі Вінницької області) / Ю. В. Яцентюк // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. – 2014. – Вип. 26. – С. 17–24.
6. Яцентюк Ю. В. Наукове обґрунтування створення регіонального ландшафтного парку «Мурафа» / Ю. В. Яцентюк // Український географічний журнал. - 2006. - № 4. – С. 34-37.
7. Яцентюк Ю. В. Природно-заповідний фонд Поділля / Ю. В. Яцентюк, Ю. І. Гавришук // Актуальні питання географічних, біологічних та хімічних наук: основні наукові проблеми та перспективи дослідження: Зб-к наук. праць. – Вінниця, 2015. – Вип.12 (17). – С.62-64.